

יעקב שרת / איש ממאדים נדבר על אסטרולוגיה

זה היה בשיקגו. הזדמנתי לאותו כרך לפני שנים מיספר במהלך מסע הרצאות, ויהודים לבנים הזמינוני לסיקור ערב במסעדה דולה שבראש אחד מגורדי השחקים, ושתינו ואכלנו ושתינו, ועל מה לא דיברנו, ופתאום אחד המסובים, יהודי קשיש ונשוא-פנים ובעל-בעמיו, הפטיר משהו על אסטרולוגיה, ואז, כטוב לבי ביני וככל ישראל בחנות חסינה — כמעט כאריה במועדון הנשיאים — פתחתי פה גדול ועשיתי את האסטרולוגיה ללעג ולקלס, וכך הייתי שופך והולך השמצות בלי הרף, אלמלא הבחנתי כעבור דקות מיספר שהשולחן דם, ורצינותי נוראה השתלטה על הו מארחי. כלום צריך אני לומר, כי כולם עד אחד היו אדוקים קיצוניים בדת הכוכבים והמזלות? ואתו גבר בעל-בנימו הגדיל: סח לי אחר-כך, כי אין הוא עושה עסק אחד בלי להיוועץ תחילה במכשף, סליחה, באיצטגניו, סליחה, באסטרולוג שלו, ואיפה הוא ואיפה אני כיום הזה!

מאז אני נוהג כבוד בחסידי האסטרולוגיה, ובוודאי שאיני מעז לנסות להחשיך עליהם את שמיים המכור כבים והמזולטים, וכשם שאיני מוצא טעם לנסות לאפקר אדם דתי ולעקור מלבו את אמונתו הזכה, כך איני מוצא טעם לנסות להנביט הירחורי כפירה במי שנתפס לעבודת כוכבים ומזלות. אלא מה, יש במקומותינו לא מעט נפשות תמימות, אס-לא-יועיל-לא-יוזק, ומחוסר קביים אחרים בחייהם המסוערים — וחי מי אינם מסוערים בימינו הסוערים — מציעים בפסקי-השבוע האסטרולוגיים שאין עיתון ראוי לשמו יוצא לאור בלעדיתם, ויש שהם מאזינים לתוכניות רדיו, שבהן מספרים לנו נסים ונפלאות על כוחה של אסטרולוגיה, ומביאים אותה ומופתים להוכיחם. אל התמימים האלה אני פונה פה — ירצו? יאכלו. ובכן, קודם דתי אסטרולוגיה הוא עסק, ועסק טוב מאד. כמו כל דת. כוהני האסטרולוגיה המפרנסים עיתונים ושבועונים בנבואותיהם, וגובים שקלים עוברים לסוחר מכל המשרחים לפיתחם, למען יכוונו כגונת רחמימת את עקרונות החברתיים והכלכליים, מעולם לא פשטו רגל.

ועכשיו לגופו של עניין. שבע רודף שבע, ודרכם של החיים שהם מזמנים לנו, ככל שהם חולפים, יותר ויותר עיסוקים ולא פחות ופחות, ועל כן מי מן המשרחים לנבואות השבר-עיות של האסטרולוג החביב עליהם מחשב אי-פעם, כמה מן הניבויים שלו בעבר, לאורך תקופה נכבדה, התגשמו וכמה לא?

יתר על כן, אני מציע בזה ניסוי פשוט לכל מי שנוהגים להציץ באיזה מדור אסטרולוגי: נסו נא להחליט, כי נולדתם ב"מזל" אחר (אוב, שאלת ההי-וולדות ב"מזל" מסויים טעונה בדיקה; הקדמונים, שמידוע הם שהגו את "מזל" האסטרולוגיה, קישרו במחשבתם מצבים ארציים עם מצבים שמיימיים, ומה פשוט מזה! — הרי אין זה מקרה, שכל חגי ישראל כמעט נחגגים בלילה של לבנה מלאה! — אלא מה? הם לא ידעו דבר אחד, דבר שאנחנו יודעים, או לפחות חייבים לדעת היום, והוא המצב השמימי שרואה אדם בשעה מסויימת איננו המצב השמימי האמיתי לאותו רגע, אלא מצב שהיה לפני כן, שכן קרן האור, ככל שהיא מהירה להדהים, נעה במרחבי היקום לאורך זמן. ואם ה"מזל" הוא היום, בעצם, שייך לאתמול או לשלשום, אז מה, בעצם, ה"מזל" שלכם? ושאלו את האסטרולוג בפעם הבאה, והוא בוודאי ישיב לכם תשובה משוננת, שתאפשר לכם להמשיך לפרנס את העסק); ובכן, נסו נא להחליט אך ורק לשם ניסוי, כי "מזלכם" אחר (ומה הבעיה? בסך הכל יש 12 מזלות לאיזה 4 מיליארדים בני-אדם; לא בירתה עדיין, האם הכוכבים במסילותם משפיעים גם על בעלי-חיים אחרים — סביר שכן). בהרפת "מזל" אחר? יפה. עכשיו, במסורת אדם, היצמדו למזל החדש — הזמני — מיספר שבועות או חודשים, וראו זה פלא — עד כדי כך גם אני אסטרולוג מיומן — מצא תמצאו נבואות, נכונות" או "מתאימות" בשיעור שלא ירד מזה שמצאתם בנבואות ה"מזל", האמיתית! מדוע? פשוט מאד. מפני שבסך הכל כולנו בני-אדם, ולכולנו, בסופו של דבר, אותן בעיות-יסוד קיו-מיות ספרות: בעיות ילד-הורה (ולחידה), בעיות בוגר-מכאן, שכל מה שהאסטרולוגים מספרים לנו על עצמנו אינו אלא וריאציות על ארבעה-חמישה נושאים, ואיך אפשר שלא נמצא בוויאציות הללו חד למתרחש בנו וסביבתו? והאמנם אפשר, שהשוני באופי ובעיות של מאות מיליוני אדם בני "מזל" פלוני — בינם לבין עצמם — יהיה קטן מהשוני שביניהם ובין מאות מיליוני בני "מזל" אחר? שטויות במיץ עגבניות! כל העניין הוא בכך, שהשוני והדמיון חוצים בין בני-אדם בלי שום "התחשבות" באור כוכבי אתמול או שלשום — כפי שיתחורר לכל מי שיטרח למצוא מיספר מסיפק של בני "מזל" לשם השוואה.

על כן ראוי לאדם המבקש להכיר את עצמו, ולפעול מתוך מודעות לחיפיו, לברוח מנבואות ועצות המור-עפות עליו מפי חרשתני נבואות סייטנאיות (אני משער, שבאמריקה האסטרולוגיה כבר הועלתה זה מכבר על

מחשב), שאין להם דבר וחצי דבר עם האני המסויים של מי שחש עצמו נזקק להדרכתם.

נתקלתי במי שנשבע בנקיטת חפץ, כי האסטרולוג שלו קלע בעניינו אל השערה ולא החטיא? אל תכפרו בכך, מפני שזו אמת! אלא מה? זו לא כל האמת, כפי שיתחורר לכם אם תבקשו את המנובא המאושר לפרט לכם את כל הנבואות שפורנס בהם לאורך תקופה נתונה; או אז יתגלה שיעור האמת והכוב.

אבל למי יש זמן לבדוק כל זאת, ומי רוצה לזכור בכלל את שלא התגשם? ועד שאתם מהרהרים במה שהיה, או לא היה, כבר נוקף שבעו ופתשגן חדש של נבואות מוכן ומוזמן בשבילכם.

ויש עוד עניין מטריד: מהו בדיק המירווח שבין פסק-דינם של הכוכבים ובין חרותם של הכבולות אליהם כל החיים, לשנותו או להתמודד בתוכו? אם הכוכבים לא משנים את מסלוליהם מרצונם, אלא נעים בקביעות "מדעית", איך אפשר להמרות את פיהם? ואם הם אינם "מדעיים" — מה מידת זכותם לבלבל לנו את המוח? טלו למשל את מוות של יגאל אלון. אסטרולוג אחד צפה, כביכול, שאסון ממשמש ובא עליו, אך לא אמר לו זאת, וגם אחרים ששמעו זאת לא גילו את הדבר לבישיהמוזל, ואני שואל: האם זה שאיש לא גילה ליגאל כי אסון עומד להתרחש, וכי עליו להיזהר, לא היה בלתי-ימנע, ששום שפוט היה מכוון על-ידי המזלות (של יגאל, של האסטרולוג, ושל כל מי שידע ולא גילה)? אם כן, במקרה זה אין להצטער על שאיש לא הזהיר את יגאל! אימרו נא, זה מתקבל על דעתכם? זאת ועוד: אם הכוכבים גזרו על יגאל למות, האם אילו הוזהר, היה נוהר? ואם כן, מה טעם יש בכל האסטרולוגיה, אם בסופו של דבר הכל גזור מראש? ואם הכל גזור מראש, מדוע אין נבואות האסטרולוגים חופפות?

ועוד משהו, אחרון ולא בחשיבות. אמרתי, שהאס-טרולוגיה היא מין דת. אבל היא דת במשמע אי-היותה מדעית, כלומר אי-היותה נתונה, מעצם מוחותה, לבחינה ופיקוח את עקרונות (אי-אפשר להוכיח שדת היא שקרית; אפשר להוכיח כי קביעה מדעית היא שקרית, וכמי שאמר ההוגה קרל פופר, "תולדות המדע הן תולדות החשיפה של השקפות שקריות, לא תולדות הגילוי של השקפות אמיתיות" — הגבול המשמעי המפריד בין השקפה מדעית ובלתי-מדעית הוא זה המפריד בין השקפות שלגביתן קיימת אפשרות להוכיח את אי-אמיתותן, ובין השקפות שלגביתן אין אפשרות שכזאת כלל). היפוכה של השקפה מדעית היא השקפה קנאית, והאסטרולוגיה אכן נמנית עם ההשקפות ה-קנאיות, שכולן כאחת, "מערכות סגורות", המקיימות את עצמן מכוון עצמן, ואינן נתונות להומה בראיות.

אבל בעוד שהדת במשמע המקובל היא מערכת עקרונות (שמקורן ב"אלוהות") בעלי משמעות מוסרית, האסטרולוגיה היא "תורה" הפוכה. האסטרולוגים מ-ש-תמשים בלשון הדת ומצווים על מאמיניהם ציוויים שונים — עשו זאת, אל תעשו זאת — אשר אילו שמעו מפני של רב או כומר לא היו בעלי צליל מוזיקלי, אלא בעוד שהרב או הכומר ממליצים לפני כל בני-האדם לנהוג לפי אמות-מידה מסויימות, אך כלליות ויפות לכל נפש, האסטרולוגיה היא בעלת קפריסות: למי שנולד בחודש זה היא מצווה, למשל, "להשתחרר מדברים מיותרים ולא לסבך את החיים", ולמי שנולד בחודש אחר, "לא להפריז בעשייה זו או זו". אלה מדברים בשם אלוהים ואלה מדברים בשם הכוכבים, ואלה כאלה אינם נזקקים לראיות כדי להוכיח את אמיתות ציווייהם והוראותיהם למאמיניהם — מה שכתוב בספרי-הקודש או במדורי-האסטרולוגיה כתוב כך ולא אחרת, וזהו זה; ואלה ואלה עושים להקלת החיים על האדם הנתון במועקותיהם, אבל בעוד שהמאמין בדת מוסרית נחנה ממערכת עקרונות המסייעת לו בהתוויית אורח-חייו, המאמין בכוכבים ובמזלות אין לו מכוון האסטרולוגיה שום עקרונות מוסריים, ולכן הוא חייב לחזור ולקרוא מדי שבוע בשבוע את ההוראות לגבי התנהגותו בשבוע הבא! כי לאלוהים בוודאי יש עקרונות נצחיים, אבל הכוכבים האלה יכולים להשתגע בשבוע הבא, ולהפגיע אותך בהפתעות שכאלו, עד שבוודאי ובוודאי לא רק כדאי לך, אה פשוט מוכרח לקנות את העיתון עם המדור העכו"מי שוב ושוב...

אין מה לדבר, כעסק האסטרולוגיה ריווחית הרבה יותר!

(הערה מן המאדים: נעזרתי לצורך רשימה זו גם בשכלו של גיל פוסטמן, מחבר הספר "שיח מטורפים, שיח שוטים", דל פבלישינג קורפוריישן, ניו-יורק, 1976)

אראלית, והם בוודאי אינם מעטים. אמנם רחמי עליהם, כי ברגע שהם יתפכחו הם יישברו, כשם שנשברים חסידיו של משיח ברגע שמתחורר קבל עולם, שהוא משיח שקר (חסידו שבתאי צבי, שהתחורר להם שאלו-הים של המשיח שלהם, "לא עובד"). התאסלמו; חסידיו של הנביא השחור ג'וסף התאבדו). אני מדבר על אלה, שמבינים באיזה עולם אהנו חיים, ומחי ארה"ב, ומחם יהודי ארה"ב, ואיך צריך להתייחס אליהם, ולהתחשב בהם, ולשתף אותם, ולהפעיל אותם — בלב, בשכל — אם אלה לא התפלצו כאשר אריאל שרון לימד אותם פרק באי-גמגום, ולא יצאו לרחוב ממש כדי לדרוש את התפטרותו מהממשלה, או את התפטרות הממשלה שאינה מתנתנת ממנו — זה מחריד עוד יותר מאותו מופע שחץ.

ולכל מי שחושב שאריאל שרון, כקולומבוס בשעתו, פתר חד וחלק, ללא גימגום, ללא חיישנות, אם לא גרוע מזה, את בעיית העמדת "הביצה" פתרון פשוט, אמיתי, ממש, סופי ומה לא, אני מעז להזכיר כי אותו קולומבוס (שחשב שהוא מגלה את אמריקה) אמנם העמיד את הביצה — אבל גם שבר אותה.

חיפה נרצחת

המשטרה מרימה ידיים. הפסיכולוגים והפסיכיאט-רים משתגעים ממש. לעיתונאים ולאמצעי התקשורת עוד לא היתה עונה כה פוריית-אלימות וצבע, וגם הרבנים זכורים לטוב, משתדלים שלא לפגור אחרי המציאות, אבל איש מהם — איש! — אינו יודע מה פשר רציחות-הצמד בחיפה האדומה מדם.

אמת, לא כל כך נעים לעסוק בתופעה בעלת היבטים טראגיים כל כך, אבל אם לא נכתוב על כך, ולא נדבר על כך בגלוי, אולי המצב יהיה גרוע עוד יותר. תלא כבר לפני הרצח הכפול האחרון, קראתי בעיתון כותרת מפורשת משמו של הפרופ' יחנן הופמן מאוניברסיטת חיפה: "מזהיר מאמונות ופלות כאילו רוח רעה מרחפת על מקום בו מתרחשים אירועים כאלה" ("מעריב", 16.3.80). וזה היה לפני הרצח הכפול האחרון, כפי שאמרתי. אז יש רוח רעה או אין? איך אפשר להסביר אחרת את הזוועה? ובכן, אם תשאלו אותי אין כן, כלומר שם בחיפה, שום רוחות רעות ומוזיקים, ולכן גם שום הפילה זכה של רבנים לא תעזור, וגם המשטרה יכולה להמשיך להתרכז במחלקת הרציחות בתנועה, והפסיכיאטרים בוודאי שלא יעזרו, ולא מפני שאין ביכולתם לעזור לנפש במצוקה, אלא מפני שכאן יש סיבה אחרת לגמרי: חיידיקים.

כן, חיידיקים. קטנים קטנים כאלה, עד שאי-אפשר לראות אותם. איך הם הגיעו לחיפה זה סוד. אבל מפני שהם קטנים כאלה, הם נעים לאט, ולכן לעת עתה הם כמעט לא חרגו מתחומי מוקד חיפה, ונגזפים רק בחיפנים. אולי זה טוב ואולי זה לא, אבל זהו המצב, ואם מישהו מעוניין לשנותו, הוא צריך להביא לחיפה הרבה מיקרוסקופים. מהר.

כי בעין בלתי-מוזויינת אפשר להבחין בלי שום קושי, שיש מצוקה נפשית בארצנו, ויש מתחים משפחתיים וחוצי-משפחתיים בארצנו, ויש אהבה מכל הסוגים וקניאה מכל הסוגים בארצנו, ויש הרבה הרבה נשק בארצנו, אך כל אלה מתחלקים במידה שווה ממשלה עד אילת, ולכן בהחלט יש לשאול: למה חיפה? למה חיפה? זה בגלל חיידיקים, אני אומר לכם, ואני יודע מה שאני אומר, כי במאדים כבר היתה לנו כבר מין מגפת חיידיקי "דמדמת" שכזאת, אבל כשגילינו זאת, וכל אחד בשטח ידע, שאם יש חשק לרצוח את אשתו, וליתת את ילדיו הקטנים, ולשכל את הוריו, הוא לא צריך להתבייש וללכת לאיזה פסיכיאטר, או ללכת למשטרה ולהסתכן במאסר, או למצוא איזה עיתונאי נאמן ולספר לו עילת חיים אומללה, אלא פשוט ללכת לבית-המרחקת הקרוב, ולבקש גולות-אנטי-רצח — וזה עובר אחת שתיים. אני חוזר ואומר: זה חיידיקים ולא יותר, וצריך לנפק לבתי-המרחקת את הגולות האלה מייד, כי יפה שעה אחת קודם, ואם לא עכשיו אי... בום !!! חופס, עוד שניים!

העבודה!

ועשיתי על "העבודה", כי בידה המפתח / למען תזכור משל החורג כמפתח: הנה קרב יום, "העבודה" תכבוש שלטון ואין מחריד — הודות לאב המנחם ושות', שאת ממשלת ההדר כורריו עד יריד; אבוי! מרגע שתוכרח לומר מה כן, לא רק מה לא — הבית, "הדר-ועד-שריד" — איכה תמימות-דעים תשיג, לא תטולטל עד לא הדר, עד אין שריד?

הביצה של שרון

יש רק דבר אחד מחריד יותר מהתנהגות השחף של אריאל שרון בארה"ב, והוא ההתנהגות המאופקת של הקהילייה החושבת בישראל נוכח התנהגות. ואני לא מדבר על אלה שששו על אותה התנהגות